

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולחן בן הרב ישראל זצ"ל

אב מלאכה הוצאה ותולדתו הכנסה

משנה: הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים, (או) מרשות הרבים לרשות היחיד - חייב.

(צ"ו ב') (ומברר) מכדי זריקה תולדה דהוצאה היא, הוצאה גופה היכא כתיבא? דאמר קרא¹ "וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה (לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אֶל יַעֲשׂוּ עוֹד מִלֵּאכָה לְתִירוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּפְּלֵא הָעָם מִהָבִיא)". משה היכן הוה יתיב? במחנה לוויה. ומחנה לוויה רשות הרבים הוא, וקאמר להו לישראל לא תפיקו ותיתו מרשות היחיד דיזכו (אהליכם), לרשות הרבים (של מחנה לוויה. והגמרא לומדת שבשבת אמר להם כן).

(ומברר) אשכחן הוצאה. הכנסה מנלן? (ומבאר) סברא היא: מכדי מרשות לרשות הוא, מה לי אפוקי ומה לי עיולי. מיהו הוצאה אב, הכנסה תולדה.

(ומקשה) ומכדי אהא מיחייב ואהא מיחייב, אמאי קרי לה האי אב, ואמאי קרי לה האי תולדה? (ומתרץ) נפקא מינה דאי עביד שתי אבות בהדי הדדי (בהעלם אחד), אי נמי שתי תולדות (של שני אבות נפרדים) בהדי הדדי, מיחייב תרת. ואי עביד אב ותולדה דידיה, לא מיחייב אלא חדא.

ולרבי אליעזר דמחייב אתולדה במקום אב (חטאת נפרדת), אמאי קרו לה אב, ואמאי קרו לה תולדה? הך דהואי במשכן חשיבא (מלאכה חשובה), קרי לה אב. הך דלא הואי במשכן חשיבא, לא קרי לה אב. אי נמי, הך דכתיבא קרי אב, והאי דלא כתיבא קרי תולדה.

שיטות הראשונים

עשה אב ותולדתו בהעלם אחד: פסק הרמב"ם שאם עשה אב ותולדותיו בהעלם אחד, אינו חייב אלא חטאת אחת. דלא כרבי אליעזר המחייב על תולדה במקום אב חטאת נפרדת.²

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שמו)

א. מן התורה אינו חייב אלא במוציא, ומכניס, וזורק, ומושיט מרשות היחיד לרשות הרבים או מרשות הרבים לרשות היחיד; וחכמים אסרו מפרמלית לרשות היחיד או לרשות הרבים, או מהם לכרמלית...

1. שמות לו,ו.

2. מקורות - רמב"ם (הל' שבת ז,ז; הל' שגגות ז,ה).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

הזורק והמושיט

(צ"ו א') **משנה:** (הזורק) מרשות היחיד לרשות היחיד, ורשות הרבים באמצע - רבי עקיבא מחייב. וחכמים פוטרין.

(המשך **משנה:**) כיצד (נוהג הדין לפי חכמים)? שתי גזוזטראות (שהן רשות היחיד) זו כנגד זו ברשות הרבים: המושיט והזורק (חפץ) מזו לזו, פטור³. היו שתיהן בדיוטא אחת (באותו צד של רשות הרבים): המושיט חייב, והזורק פטור.

(המשך **משנה:**) (וטעם הדין) שכך היתה עבודת הלויים (בהטענת הקרשים): שתי עגלות (עומדות) זו אחר זו ברשות הרבים, מושיטין הקרשים מזו לזו, אבל לא זורקין (מחמת כובדם. וגם לא מושיטים לעגלה שבצד)⁴.

שיטות הראשונים

מלאכת המושיט: כתב המאירי שאין לפטור המושיט מטעם שניים שעשאוהו, הואיל ודרך המלאכה בכך, שאי אפשר להושטה בלא שניים, חייבים. וכך היא בירושלמי. ויש מפרשים שהמושיט תחילה ומכניסה לעגלה האחרת קודם שיבא חבירו ויניחנה על קרקע העגלה, הוא הוא עיקר הענין, והוא חייב. וזהו שאמר חייב ולא אמר חייבים⁵.

3. שלא מצינו זריקה והושטה במלאכת המשכן מרשות היחיד לרשות היחיד ורוחב רשות הרבים מפסיק ביניהן, שלא היתה עבודת הלויים כך להושיט קרשים מעגלה לעגלה שבצדה, אלא לעגלה שלפניה. רש"י.

4. כתב המאירי, ויש שואלים ומה ענין שנדקדק באיזה דרך היתה ההושטה, ומכל מקום ההושטה היתה שם! יראה, שמאחר שמן הדין היה לנו לפטור אחר שהוא למעלה מעשרה, ואין אנו מחייבין אלא מצד שהיו במשכן, דיינו אם מחייבין אותו על הדרך שהיה במשכן.

5. וראה ביה"ל (שנדא, ד"ה אלא אם כן) שכתב (לגבי ההיתר למלאות מבור ברה"ר כשהחוליא גבוהה עשרה), ואם הבור והחלון עומדים בדיוטא אחת (בשורה אחת) אסור להוריד הדלי מחלון לבור, דהוי הושטה דאסור מרה"י לרה"י דרך רה"ר, אפילו למעלה מעשרה (מג"א). וצ"ע, דהא בירושלמי פרק הזורק איתא דמושיט לא הוי כי אם ע"י שניים, כעין שהיה במשכן אצל הלויים שהיו מושיטין הקרשים מזו לזו, אבל לא באחד שהושיט מרה"י לרה"י דרך רה"ר (והובא דבר זה בשבת ג' א', תוד"ה בעשותה, ע"ש). ואולי דכוונת הירושלמי הוא רק לענין חיובא, אבל איסורא איכא גם באחד שהושיט. וכעין זה כתב גם כן הפמ"ג. וע"כ המשנה דקאמרה היתר לכתחילה הוא מייירי דוקא בשתי דיוטות.